

je politično zaznamovan človek kužen za zmeraj — in ker je kužen, okuži tudi vse, ki imajo opravka z njimi. In spoznal sem, da so tudi navidezni mogočniki, vgrajeni v represivni stroj, kar naprej na preverjanju in v stalni negotovosti. Občutil sem njihov prvinski strah, ki sem jim ga pripravil s svojo nainnostjo.

To zgodbo sem povedal za obuditev spomina na še bolj oddaljeno preteklost, ko je bilo prijateljevanje z okuženci še toliko bolj nevarno. Kakšen junak je preživel, nekaj jih je pa tudi izginilo. Po zmagi nad sovražniki je Revolucija pač začela žreti svoje otroke. Kot vsaka doselej.

Zdaj vemo, da je treba izstopiti iz tega kroga, tudi odpustiti, in kreniti naprej. Prav Vlasto Kopač sam tako dela in živi, kar ga poznam (kakih 30 let). Lahko bi se pa tudi zapil, mar ne?

Če hočemo na goro, moramo tam na začetku hoditi tudi po grušču. Ni pa lepo, da ga jezno brcamo, če se gore same ne upamo lotiti. Potem raje duhajmo cvetlice.

Tone Škarja

GORE VZHAJAJOČEGA SONCA

Že več let z veliko ljubeznijo razgrinjam, gledam in raziskujem zemljevide gorskih območij. Med njimi sta mi dva posebno draga: Vzhodni in Zahodni del Julijskih Alp. Ne samo, da sta bila pri nas dolgo eden od redkih in svetlih primerov kakovosti in lepega planinskega zemljevida, ampak je bilo zaradi stalne skrbi in truda njunih avtorjev mogoče v mnogih popravljenih in dopoljenih izdajah opazovati, kako pred našimi očmi rastejo in se razvijajo kartografski biseri. Vedno sem občudoval ljudi, ki sodelujejo pri takšnih načrtih; zavidal sem jim; a celo takrat, ko jih nisem poznal, sem jih štel za svoje najbližje prijatelje, učitelje in sodelavce.

Vendar sem se ob tem ves čas zavedal nekakšne neugodnosti, nezadovoljstva in občutka, da me pri teh dveh zemljevidih kljub vsemu nekaj moti — težko sta mi bila čitljiva *na prvi pogled*. Imel sem namreč notranjo potrebo in željo, da bi mi že prvi pogled na široko razprostrt kaos črt in bav v tenutku izzval jasno sliko ljubljene gora. Prvi pogled pa mi običajno ni bil dovolj in vedno sem moral strmeti še nekaj trenutkov, da se je slika v moji glavi začela bistrirati. Dejansko nisem nikoli poskušal o tem razmišljati do kraja. Običajno sem spremljajoči ob-

čutek nezadovoljstva odriaval s samokritičnimi razlogi, da zahtevam preveč, ker je to gorstvo preobširno in preveč kompleksno, da ga še ne poznam dovolj in moram biti potrpežljiv in bom sčasom dosegel to popolnost.

Ko sem danes ta dva zemljevida ponovno držal v rokah in načrtoval naslednje ture, mi je končno stopilo pred oči: *sence so na napačni strani!*

Tam, kjer se dejansko pogrezajo strašni in prelepi prepadi severnih sten Triglava, Cmira, Rjavine, Kanjavca, Špičja, Škrlatice, Planje, veličastnega zidu Mojstrovk, Travnika, Šit in Loške stene, tam, kjer bi morali na zemljevidu biti najbolj temni poudarki kot znak opozorila, grožnje in obeta, trepetja in upanja, kot sugestija globine in nevarnosti, tam se na zemljevidu v bledem soncu, brez moči in kontrasta, z blagim vtisom grafične nedorečenosti dobrodušno razprostirajo skoraj najbolj neizrazite površine. Na preblisk te ideje sem se išoč potrdila podvizal in pogledal na obsežne, dramatične sence Pokljuke, južnih triglavskih pobočij, Fužinskih planin, Zgoranje Komne, južnih prostranstev Jalovčeve skupine in Kanina, torej prav tam, kjer jim dejansko ne bi bilo potrebno biti. In končno sem spoznal: neustrezno osvetljevanje z zahodne strani je povzročilo, da ta zemljevid doživljam kot *emocionalni negativ* lastne predstave. Tako sem z olajšanjem razrešil to dolgoletno notranjo uganko in spoznal, da so Julijci kartografsko gledano gore vzhajajočega in ne zahajajočega sonca.

Miomir Madjanović

NEMŠKI VODNIK PO NAŠIH GORAH

Nobena skrivnost ni več, da je naš urednik fejest fant in da je pod njim Planinski vestnik v svoji (skoraj stoletni) zgodovini dosegel enega svojih vrhov. Posebna poteza njegove taktirke je guganje zvona z vseh strani, se pravi (po)natis kakršnihkoli glasov, v hvalo ali tudi ne kulturnih dogodkov, ki nas oblegajo. To je linija široke demokratičnosti (»kapljice za lahko srce«), davek tej isti liniji pa je seveda objava tudi takih spisov kot pred časom slaboumnega Torkarjevega apostrofa na Aljaža in v januarski številki 1990 (str. 44) slabokrvne predstavitev Heindlovega vodnika (»Nemški vodnik po naših gorah«). Torkarju, kolikor ga poznam, ni pomoči, o Heindlovem vodniku bi pa rad pristavil nekaj besed. Pri drugi izdaji vodnika (Hanns Heindl, Julische und Steiner Alpen mit Karawanken und Karnischem Hauptkamm, Klettersteigführer, Rudolf Rother, Mün-

chen 1989) sem nekaj malega svetil zraven, in zdaj, ko je tu, mi je žal, da nisem več. Ima nekaj pomanjkljivosti, ki osnovne informativnosti v glavnem sicer ne kazijo, vendar uporabnika lahko v nekaterih točkah nekoliko begajo. Moje opozorilo je docela dobronamerno, saj me že na prvo izdajo, ko o avtorju in njegovem sosledstvu (doma je v Beljaku) nisem imel pojma, veže iskrena hvaležnost. Že takrat — tega bo deset let — sem z vodnikom v žepu docela zanesljivo prelezel vse tiste najlepše koticke Karnskih Alp, ki jih opisuje. Isto hvaležnost bomo uporabniki lahko čutili tudi do druge izdaje, ki je enako lična, skrbna in uporabna, in malo popravljena in malo razširjena. V njej zasledimo dolžno spoštovanje do našega imenoslovja, in, presenetljivo, skoraj za vsa območja ne glede na državno mejo najdemo skoraj izključno slovenske zemljevide, kjer je dvojezičnost celo v škodo nemščine ali italijanščine. Naj dodam, da je avtor, ki rad zahaja v naše kraje, fanatičen oboževalec Kugyja in ni mogel drugače, kot da je vstavil njegovo sliko nasproti naslovni strani, verjetno za garancijo kakovosti opisanega gorovja in da kot angel varuh bedi nad bralcem, ki bo v naslednjem hipu že popotnik in plezalec. S Kugyjem se knjiga tudi zaključí, namreč z reklamo za njegovo prvo (in menda najboljšo) knjigo *Aus dem Leben eines Bergsteigers*, ki jo je Rudolf Rother leta 1989 že desetič (!) ponatisnil in dodal 32 barvnih podob E. Th. Comptona. (Je nam kaj dosti znano, da je ta Anglež v Kugyjevem času slikal naše gore?)

Pomanjkljivosti vodnika pa sta predvsem dve:

1. Slovenščina. Kar je je v navodilih spredaj in v slovarčku zadaj, je vredna sodišča, toda ne jezikovnega, pač pa kriminalnega. Ko sem g. Heindla, ki slovensko ne zna in ne more odgovarjati za ta debakel, vprašal, kdo ima »zasluge«, mi je »izdal« našega razkričanega planinca iz odhajajoče generacije. Stvar je potem seveda razumljiva, žal pa še vedno ne opravičljiva.

Poglejmo za vzorec: *Einstieg* je »sestop«, *Gipfel* je »kepa«, *Graben* je »klo-ma, žlefa«, *Joch* je »rovč«, *Ecke* je »stember«, *Kriechstelle* je »križna točka« ali »ključno meso« (ko bi bilo vsaj »ključno mesto«, kar pa seveda tudi ni), *Pfeiler* je »stolp«, *Steinmann* je »skalni mož«, *Übergang* je »previs«, itd., da bedaste in neslovnične prevode kot »peščina« (za *Geröll*), »terasa« (za *Plateau*), »drobir, pečina« (za *Schrofen*), »preplezati« (za *Ersteigung*), »ravno« (za *Ebene*), in tiskovne napake, ki jih mrgoli in jih je treba pripisati pač tujim stavcem in tuji lekturi in korekturi, npr. »góski vodič« (gorski vodnik), »krajna peč« (k. poč), »bek« (bok (gore)), in delitev besed zno-

traj vrstic, npr. »je-sti«, »plezal-ni« samo od daleč malo oslinim.

2. Izbor in obseg. Take poti, kot so »Kraiersteig« na Pristovski Storžič, markiran pristop na Špik in južni pristop na Veliki Karman (Monte Chiampon), v »Klettersteigführer« po mojem ne sodijo. (Še katera bi se našla, npr. krožna pot Carlo Chersi na Višu.) Spet pa je južni pristop na Veliki Karman tako strm in pozimi nevaren (tam je spominska plošča dvema planinkama, ki sta zleteli v smrt februarja 1985), da ni mogoče trditi, da je pot primerna skoraj vse leto, kot piše v vodniku. Po drugi strani pogrešam iz Julijskih Alp greben Ponc, iz Kamniških Alp pa Dolgi hrbet (ki se skriva pod naslovom »Skuta«), Križ in Babe. Pri Škriatici beremo v naslovu »gesicherte Steige«, pa je v resnici samo ena pot. (Hvalabogu!!!)

K naštetima točkama bi pristavil še precej pomanjkljivo navedeno slovensko literaturo in zemljevide, tu in tam morda preveč ambiciozno detajlirane opise, in pa malo zemljepisa: podpoglavje »Julische Voralpen« obsega »Monte Amariana«. Je to prav? Ali niso to »Karnische Voralpen«? — In kar nenadoma se sredi poglavja »Karnischer Hauptkamm« znajde podpoglavje »Gailtaler Alpen«. To je v oporeki tako s tem poglavjem kot z naslovom knjige kot celote. (Vesel bom, če se motim.)

Mimo tega je še nekaj drobiža, v katerem bi bilo mogoče uperiti kritiški prst, vendar bova z avtorjem, če nama ljubi Bog nakloni še nekaj zdravih let, počistila ta drobiž za tretjo izdajo in ni sile, da bi bralce Planinskega vestnika mučil z njim. (Vsekakor ni tako kazljiv, da bi bistveno omajal začetno trditev o uporabnosti vodnika.)

Stanko Klínar

ZAVETIŠČE – KOČA – DOM

Ko začneš hoditi v gore in spoznavati planinske pojme, si marsikaj zapomniš in o marsičem ustvariš lastno predstavo. Tako sem se srečal ob cesti iz Stične na Muljavo še pred vojno s »hotelom Prepih«. Bila je nedokončana stanovanjska stavba, kjer so stanovali dijaki ali morda študentje (po vojni smo bili to brigadirji v lesenih barakah v Dražgošah), ki so delali med počitnicami pri regulaciji potoka. Z Muljave smo šli na Polževo, kjer sedaj stoji hotel; kaj je bilo in kako se je imenovalo to pred vojno, ne vem več, toda okolica je bila smučarsko urejena. Sam tega nisem nikoli preizkusil, ker sem se smučal samo po bližnjih domačih gričih — kot pač